

Samenvatten

Wat ga je leren?

Je kunt straks:

- het schrijversdoel herkennen
- de hoofdgedachte herkennen
- uitleggen hoe je de hoofdgedachte en/of het schrijversdoel gebruikt in een samenvatting

Wat ga je doen?

Je gaat een tekst lezen over pindakaas. Lees de uitleg hierna en lees de tekst. Maak dan de vragen.

Wat moet je weten?

Je weet dat een samenvatting bij je leesdoel moet passen. Ook weet je dat je hoofd- en bijzaken moet scheiden. Je krijgt een goed overzicht door kernwoorden en kernzinnen te markeren. Een goede samenvatting krijg je ook door deze vragen te stellen:

- Wat is de mening of de boodschap van de schrijver?
- Wat is de hoofdgedachte van de tekst? Let op de signaalwoorden *dus* en *kortom*.
- Welke wijze les leer je van de tekst?

Een schrijver schrijft zijn tekst met een doel. Hij wil je vermaken, iets leren, iets voordoen, iets verkopen of zijn mening geven. Dat heet: het **schrijversdoel**. Als je dit doel herkent, kun je op zoek gaan naar de hoofdgedachte.

De meeste teksten hebben een **hoofdgedachte**. De hoofdgedachte is een zin waarin de schrijver het allerbelangrijkste uit zijn tekst vertelt.

Markeer de hoofdgedachte met een andere kleur dan de kernwoorden en kernzinnen.

Het schrijversdoel en de hoofdgedachte zijn belangrijke onderdelen van je samenvatting. Ze helpen je ook de hoofd- en bijzaken beter van elkaar te scheiden.

Moeilijke woorden

smeuïg	= vettig en goed smeerbaar
de onverzadigde vetten	= gezonde vetten die vooral voorkomen in vis, noten en oliën
het afweersysteem	= cellen in je lichaam die je beschermen tegen ziektes
de shock	= gevaarlijke toestand waarbij je organen plotseling te weinig bloed krijgen
de adrenaline	= een stof in je lichaam die zorgt dat je hart sneller gaat kloppen. Als je bang of boos bent, maakt je lijf vanzelf meer adrenaline aan.

Hoe gezond is pindakaas?

Op 24 januari is het Pindakaasdag. Ja, echt! In Amerika wordt deze dag al jaren gevierd, en Nederland doet sinds een paar jaar ook mee. Pindakaas is in beide landen een populair broodbeleg. Eet jij het ook graag? Let dan wel even op, want pindakaas is niet altijd even gezond.

Kaas?

Pindakaas is een rare naam, want er zit geen kaas in pindakaas. Je zou het goedje beter pindasmeersel of pindapasta kunnen noemen. Of pindaboter, zoals in Amerika. Daar heet het *peanut butter*. Maar ja, in Nederland mag je dingen alleen maar 'boter' noemen als er echte roomboter in zit. Helaas, pindakaas!

Pinda's

Als er geen kaas zit in pindakaas, zitten er dan wel pinda's in? Ja hoor, een heleboel zelfs. Die pinda's worden geroosterd en fijngemalen, totdat er een **smeuïge** pasta ontstaat. Voor pindakaas heb je eigenlijk alleen pinda's nodig.

Vet, vetter, vetst

Als je een handje pinda's eet, krijg je vaak vreselijk vette handen. Dat komt doordat er veel vetten in pinda's zitten. Dat zijn voor het grootste deel **onverzadigde vetten**. Je lijf heeft die hard nodig. Verzadigde vetten bestaan ook. Die zijn slecht voor je, omdat ze de kans op hart- en vaatziekten vergroten. Een ezelsbruggetje om de twee vetsoorten uit elkaar te houden: verzadigd is verkeerd, onverzadigd is oké. Pindakaas is vanwege alle onverzadigde vetten behoorlijk gezond.

Zonder toevoegingen en met mate

Let wel op: pindakaas is alleen gezond als er niets anders in zit dan pinda's. En dat is lang niet altijd het geval. Veel soorten pindakaas bevatten ook andere dingen, zoals extra zout en suiker. Er zijn zelfs soorten met karamel en zeezout, of met chocolade. Bedenk ook dat je per dag maar een beperkte hoeveelheid goede vetten nodig hebt. Zelfs als de pindakaas alleen uit pinda's bestaat, moet je er geen hele potten van leeg eten.

Allergisch

Mensen die allergisch zijn voor pinda's, kunnen er het beste ver uit de buurt blijven. Een pinda-allergie kan heel vervelend zijn. Je kunt mondblaasjes, huidklachten en tranende ogen krijgen. Voor sommige mensen zijn pinda's zelfs levensbedreigend. Hun **afweersysteem** reageert zo heftig op pinda's, dat ze in **shock** kunnen raken. Ze hebben dan heel snel een injectie met **adrenaline** nodig en moeten direct naar het ziekenhuis.

Kortom, pindakaas is alleen gezond als er niets aan de pinda's is toegevoegd, je er niet te veel van eet en je er niet allergisch voor bent.

Maak de vragen

1 Bekijk de tekst *Hoe gezond is pindakaas?*

- a Wat voor soort tekst is het? Markeer het goede antwoord.

Het is een *informatieve tekst / meningtekst / pleziertekst / reclametekst*.

- b Welk schrijversdoel past dus het **best** bij deze tekst? Kruis aan.

De schrijver wil mij ...

- iets leren. iets voordoen.
 iets verkopen. zijn mening geven.

2 Lees de eerste, vetgedrukte alinea.

- a Wat is de boodschap van de schrijver? Kruis het **beste** antwoord aan.

- Nederland viert sinds kort ook Pindakaasdag.
 Op 24 januari is het Pindakaasdag.
 Pindakaas is een populair broodbeleg.
 Pindakaas is niet altijd even gezond.

- b Welke WH-vraag kun je stellen na het lezen van deze alinea? Vul in.

Waarom _____

- c Zoek de hoofdgedachte in de tekst. Dat is het antwoord op de WH-vraag die je bij 2b hebt ingevuld. Let op de woorden *dus* en *kortom*. Markeer de hoofdgedachte in een andere kleur dan de kernzinnen.

3 Lees de alinea *Kaas?*

- a Wat is de kernzin van deze alinea? Markeer die zin in de tekst.

- b Waarom is pindakaas een rare naam? Vul in.

Omdat _____

- c Wat voor soort informatie over de naam staat er in de rest van de alinea? Markeer de goede antwoorden.

In de rest van de alinea staat *uitleg / herhaling / een wijze les*.

Deze *bijzaak / hoofdzaak* is *wel / niet* belangrijk voor een samenvatting.

4 Lees de alinea *Pinda's*.

- a Wat voor soort informatie staat er in elke zin van deze alinea? Markeer de goede antwoorden.

eerste zin *een vraag / een uitleg / het belangrijkste / een antwoord*
 tweede zin *een vraag / een uitleg / het belangrijkste / een antwoord*
 derde zin *een vraag / een uitleg / het belangrijkste / een antwoord*
 vierde zin *een vraag / een uitleg / het belangrijkste / een antwoord*

- b Wat is dus de kernzin van deze alinea? Markeer die zin in de tekst.

5 Lees de alinea *Vet, vetter, vetst*.

- a In deze alinea staat informatie over vetten. Wat voor soort informatie? Kruis aan.

- herhaling uitleg voorbeelden wijze lessen

- b Wat is de kernzin van deze alinea? Markeer die zin in de tekst. _____

6 Lees de alinea *Zonder toevoegingen en met mate*.

a Wat zijn de twee belangrijkste dingen die de schrijver in deze alinea wil vertellen? Schrijf op. Tip: let op het kopje.

1. _____

2. _____

b Wat zijn dus de twee kernzinnen van deze alinea? Markeer ze in de tekst.

c Lees: *Veel ... chocolade*. (r. 35 t/m 37) Wat voor informatie is dit? Kruis aan.

☐ de hoofdgedachte	☐ uitleg over verschillende vetten
☐ details over pinda's	☐ voorbeelden van soorten pindakaas

d Past de informatie uit regel 35 t/m 37 dus in je samenvatting? Markeer de goede antwoorden.

Ja / Nee, want dit is belangrijke informatie / zijn bijzaken.

7 Lees de alinea *Allergisch*.

a Wat is de kernzin van deze alinea? Markeer die zin in de tekst.

b Deze alinea legt uit hoe erg mensen last kunnen hebben van een pinda-allergie. Markeer twee kernwoorden in de tekst die dit duidelijk maken.

c Maak van de kernwoorden één zin. Zorg dat de zin de kernzin uitlegt.

Een _____ kan _____ zijn, of zelfs

_____

8 Maak een samenvatting van de tekst op een apart blaadje. Doe het zo:

- Schrijf bovenaan de titel van de tekst op.
- Schrijf de hoofdgedachte op. Gebruik je antwoord bij 2c.
- Schrijf van elke alinea de kernzin en de kernwoorden op. Gebruik je antwoorden bij 3a, 4b, 5b, 6b, 7a en 7c.
- Verbeter je samenvatting. Staat alles erin? Kunnen er woorden weg?

Schrijf je antwoorden op de vragen 9, 10 en 11 op een apart blaadje.

- ★ 9 Maak een reclame voor je eigen soort pindakaas. Doe het zo:**
- Bedenk wat er allemaal in jouw pindakaas zit. Alleen pinda's of meer?
  - Wat is je schrijversdoel? En je hoofdgedachte? Schrijf ze kort op.
  - Schrijf de reclame op een apart vel. Teken of plak er afbeeldingen bij.

- ★★ 10 Stel, jij bent geen fan van pindakaas.**
- Zoek op internet wat je met pindakaas kunt doen, behalve opeten. Kies de twee leukste toepassingen. Leg uit waarom je die toepassingen leuk vindt.

- ★★ 11 'Er moet een waarschuwing staan op producten met veel vetten erin.'**
- Ben jij het eens met deze stelling? Schrijf op waarom wel of niet. Schrijf er ook bij hoe de tekst in deze les je heeft geholpen om je mening te vormen.

Wat heb je geleerd?

In deze les heb je geleerd dat het schrijversdoel en de hoofdgedachte belangrijke onderdelen van je samenvatting zijn.